

Sergiu NESTOR,

șef interimar al Catedrei „Procedură penală și criminalistică”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, doctorand

EFICIENTIZAREA ORGANIZĂRII ȘI PLANIFICAREA CERCETĂRII INFRAȚIUNILOR COMISE DE MINORI

Summary

One of the reasons affecting the efficiency of the final results of the investigation of crimes committed by minors is not enough to meet the needs of the practice level study of its organization. Organization of crimes committed by persons in this category, acts as a link of any issues, be it substance and significance, the legal framework, tactics, etc. In this context, can not study on the investigation of crimes committed by minors without lighting its organizational aspects. Organization, planning, prosecution, minor, offenses of rape.

Managementul măsurilor de urmărire penală contribuie la realizarea sarcinilor procesului penal, începând chiar din faza actelor premergătoare.

Considerată drept un element tactic fundamental în descoperire și cercetare a infracțiunilor, etapa organizării și planificării urmăririi penale servește la realizarea dezideratelor procesului penal: identificarea, calificarea la timp și în mod complet a infracțiunilor. Astfel, orice persoană care a săvârșit o infracțiune trebuie să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată nu trebuie să fie trasă la răspundere penală. Determinarea direcțiilor și limitei cercetărilor necesare elucidării, sub toate aspectele, a faptelor incriminate de lege. [1, p. 86-91]

Organizarea și planificarea cercetării infracțiunilor este veriga de legătură între normele de drept și cele de tactică. Starea criminogenă în republică la compartimentul infracțiunilor comise de minori este alarmantă, înregistrându-se o creștere constantă a acestor genuri de infracțiuni. În acest context este inadmisibil ca problema cercetării infracțiunilor comise de minori să rămână neelucidată.

Aspectele în cauză au fost abordate de savanți precum R.S. Belkin, L.N. Kalincovski, N.P. Iablokov, I.F. Krâlov, L.M. Korneev, A.M. Larin, A.G. Filipov, S. Doraș, Iu. Odagiu.

În lucrările savanților nominalizați au fost tratate elemente ce țin de organizarea și desfășurarea acțiunilor de urmărire penală, cercetarea la locul faptei, percheziția, particularitățile de cercetare a unor tipuri de infracțiuni ș.a. Tot ei au fost și cei care pe lângă compartimentele de tehnică și tactică criminalistică au contribuit la elaborarea unui nou compartiment – metodica cercetării infracțiunilor.

În urma unei retrospective a doctrinei criminalistice și a tezelor managementului, acești autori au identificat și înaintat un șir de propuneri pentru a scoate în evidență și elabora esența procesului de organizare, planificare, precum și a procesului de cercetare a infracțiunilor. Aceste abordări conțin elemente distincte

ce solicită în opinia noastră o evaluare.

Spre exemplu, savantul A.M. Larin definește organizarea cercetării infracțiunii ca: „Selectarea, repartizarea forțelor și mijloacelor aflate la dispoziția ofițerului de urmărire penală, crearea și utilizarea condițiilor optime în scopul realizării justiției”. [2, p. 59]

I.F. Krâlov a mai inclus în organizarea cercetării infracțiunii și condițiile necesare pentru activitatea ofițerului de urmărire penală; biroul de serviciu, transportul, asigurarea tehnico-materială. [3, p. 297]

Simion Doraș este de părere că prin organizare se are în vedere, pe de o parte, crearea condițiilor de muncă, pregătirea și repartizarea forțelor și mijloacelor de care dispun organele respective, iar pe de altă parte, ordonarea în baza planului de lucru a activităților și măsurilor necesare realizării scopului propus, al clarificării depline a faptelor și a împrejurărilor ce pot contribui la confirmarea adevărului într-un proces penal. [4, p. 280]

Savantul R.S. Belkin pe marginea problemei cercetate susține că unii autori, fără a formula conceptul „organizare a cercetării infracțiunii”, caracterizează elementele de organizare, principiile și rolul lor. [5, p. 540]

Cele menționate mai sus au un caracter general, axându-se pe aspecte organizatorice și de dirijare în organele de urmărire penală și se aplică totalmente la cercetarea infracțiunilor comise de minori, permițând a defini natura ei structurală.

Conform opiniei savantului I.M. Țăgankova, „Organizarea cercetării infracțiunilor comise de către minori, la nivel de dirijare, poate fi caracterizată după următoarele elemente:

- au un caracter de dirijare;
- este alcătuită din două subsisteme: de control (subiecții cărora sunt șefii organelor de urmărire penală de diferit nivel); de dirijare (ofițerii de urmărire penală care investighează infracțiunile);
- scopul organizării cercetării infracțiunilor prevede: asigurarea optimală a funcționării instituțiilor de urmărire penală și utilizarea cât mai eficientă a forțelor și mijloacelor în lupta cu criminalitatea”. [6, p. 78]

În același timp, la nivel tactic organizatoric metoda cercetării infracțiunilor comise de minori este un sistem de sine stătător cu structura sa care se schimbă încontinuu și nu se repetă.

Fiecare proces de cercetare este individual ca structură organizatorică și raport al elementelor existente.

În același timp, din punctul de vedere al managementului, conducătorul organului de urmărire penală, în calitate de coordonator principal al cercetării infracțiunilor, organizează și asigură rezolvarea următoarelor probleme principale:

- asigură suportul informațional;
- asigură suportul analitic;
- asigură planificarea;
- asigură prognozarea;
- asigură organizarea interacțiunii interne și externe;
- asigură monitorizarea și evaluarea muncii;
- asigură acordarea sprijinului practic.

Prin asigurarea cu suport informațional se înțelege activitatea conducătorului organului de urmărire penală îndreptată spre crearea, perfecționarea și funcționarea sistemelor de informație ce au drept scop acumularea, procesarea informației necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale ale urmăririi penale.

Activitatea analitică constă în elucidarea aspectelor referitoare la starea criminogenă în rândurile minorilor și rezultatele activității organului de urmărire penală și totodată este o etapă prealabilă planificării activității de urmărire penală.

Acest element de dirijare este pus în aplicare de către conducătorul organului de urmărire penală, axat prioritar pe ridicarea nivelului tactico-organizatoric al cercetării infracțiunilor comise de minori.

În acest context se poate menționa că planificarea cercetării infracțiunilor comise de minori este recomandată a se desfășura după condițiile general recunoscute.

Experiența practică ne arată că în multe cazuri planificarea are un caracter formal. Măsurile planificate sunt de tip șablon și se repetă periodic. Ședințe operative cu participarea procurorilor și a conducătorului organului de urmărire penală în cadrul cărora sunt discutate problemele ce țin de cercetarea infracțiunilor comise de minori sunt planificate foarte rar. Acest factor este un impediment grav în realizarea calitativă a procesului de investigare a infracțiunilor comise de minori. În contextul legislației actuale a Republicii Moldova, locomotiva procesului de investigare a infracțiunilor comise de minori este procurorul. Implicarea insuficientă, lacunară în procesul investigării infracțiunilor nominalizate afectează grav calitatea acestuia.

Ședințele organului de urmărire sunt reduse în principal la analiza indicilor statistici, și nu la cauzele ineficienței activității organului de urmărire penală, problemele principale nu-și găsesc rezolvarea.

Unul dintre cele mai importante elemente ale organizării cercetării infracțiunilor comise de minori este asigurarea organizării interacțiunii interne și externe. Prin organizarea externă se subînțelege interacțiunea organului de urmărire penală cu alte servicii ale OAI. Interacțiunea cu caracter intern este o activitate coordonată a structurii subdiviziunilor de urmărire penală.

Principiile de bază ale interacțiunii rezultă din dispozițiile actelor normative cum ar fi: Codul de procedură penală, Legea cu privire la Statutul ofițerului de urmărire penală, Legea cu privire la activitatea operativă de investigații, Legea cu privire la procuratură și din alte acte normative.

În contextul acestui aspect, am fi vrut să menționăm următorul fapt: calitatea interacțiunilor atât interne, cât și externe, rezultatele obținute în urma acestora reprezintă unul dintre elementele forte care asigură fie succesul, fie insuccesul investigației. Rezultatul final al interacțiunii de ordin intern și extern se va asigura atât la nivel de conducători ai subdiviziunilor implicate în investigarea infracțiunilor, cât și la nivel de executori care nemijlocit interacționează pentru realizarea acestui proces. Calitatea procesului investigativ este realizată și asigurată când ambele nivele participă și își îndeplinesc eficient și calitativ sarcinile.

Analiza literaturii juridice și de specialitate ne-a permis să identificăm unele aspecte suplimentare care vor contribui la eficientizarea acestui proces:

- independența procesuală a ofițerului de urmărire și eliminarea traficului de influență asupra activității procesuale a ofițerului de urmărire penală;
- independența lucrătorilor serviciilor operative în alegerea mijloacelor și procedeele tactice la realizarea măsurilor coordonate;
- respectarea principiului legalității de către subiecții interacțiunii și conducător;
- separarea competențelor ofițerului de urmărire penală și ale lucrătorilor serviciilor operative;
- aplicarea complexă a forțelor și mijloacelor aflate la dispoziția ofițerului de urmărire penală și serviciilor operative la descoperirea, cercetarea, preîntâmpinarea și contracararea infracțiunilor;
- asigurarea confidențialității datelor urmăririi penale și a datelor operative de investigație de către subiecții interacțiunii;
- planificarea coordonată în realizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor operative de investigație prevăzute de legislație și condiționate de sarcinile cauzei penale;
- schimb de informație continuu între subiecții interacțiunii și conducător;
- supravegherea procesuală a interacțiunii și aspectele procedurale ale interacțiunii în procesul de urmărire penală;
- asigurarea și realizarea controlului și conducerii de organele ierarhic superioare (departamentală) asupra interacțiunii;
- responsabilitatea personală a ofițerului de urmărire penală și a conducătorilor serviciilor operative pentru îndeplinirea și rezultatele activităților procesuale și operative de investigație;
- supravegherea procurorului și controlul judiciar asupra respectării legalității în activitatea interacțiunii.

Cheia succesului în cercetarea infracțiunilor comise de minori poate fi atinsă doar în cazul unei abordări complexe. În viziunea noastră, pentru eficientizarea (perfecționarea) procesului tactic de organizare a cercetării infracțiunilor comise de minori urmează a fi întreprinse următoarele măsuri:

- problemele legate de cercetarea infracțiunilor comise de minori trebuie să fie obligatoriu discutate la ședințele operative în prezența procurorului conducătorului organului de urmărire penală și a serviciilor operative;
- cercetarea cauzelor penale de acest gen trebuie să fie încredințate procurorilor specializați în acest domeniu, care să posede obligator cunoștințe, studii în domeniul pedagogiei și psihologiei;
- preluarea și punerea în aplicare a experienței internaționale, nu numai a problemelor de organizare și cercetare a infracțiunilor, dar și a problemelor ce țin de prevenirea acestora și resocializarea minorilor.

Asigurarea unui proces eficient, obiectiv și complet de investigare a infracțiunilor comise de minori este o sarcină înaintată atât de legislația procesuală în vigoare, cât și de solicitările întregii societăți. Totuși considerăm că starea actuală a nivelului criminogen la capitolul infracțiunilor comise de minori impune ca accentul de bază să fie pus nu doar pe cercetarea calitativă, obiectivă și complexă a acestor genuri de infracțiuni, ci pe asigurarea unui proces complex, compus atât

din măsuri de investigare, cât și din măsuri de prevenire a acestor infracțiuni.

Ca să fie eficiente, măsurile de profilaxie trebuie să aibă un caracter general caracterizat prin asigurarea unei proces planificat, organizat, desfășurat la nivelul întregii republici. Totodată, procesul de profilaxie trebuie să aibă un caracter individual realizat la nivel de regiune, raion, municipiu, localitate, intensitatea procesului și măsurile întreprinse fiind realizate de comun acord de către subdiviziunile MAI, administrația publică locală asistată de suportul institutelor statale centrale. Accentul trebuie să fie pus atât pe prevenirea infracțiunilor comise de minori, cât și pe resocializarea infractorilor minori care și-au ispășit pedeapsa, pe corijarea minorilor luați la evidență. Eficiența acestui proces este testată prin verificarea gradului de recidivă în rândul minorilor. Realizarea procesului complex despre care am menționat va permite să evităm cercul vicios în care nimeresc organele de ocrotire a dreptului în cazul axării doar pe procesul de investigare a infracțiunilor și neglijarea procesului de profilaxie.

Referințe bibliografice:

1. Gh. Zăhărescu, „Precizări cu privire la organizarea și planificarea urmăririi penale –planul de urmărire penală”, în revista *P.C.C.*, 1981, nr. 2, p. 86-91.
2. А.М. Ларин, *Расследование по уголовным делам. Планирование, организация*, М., 1970, стр. 59.
3. *Криминалистика*, Л., 1976, стр. 297.
4. *Криминалистика*, Л., 1976, стр. 297.
5. Simion Doraș, *Criminalistica*, Editura Cartea Juridică, Chișinău, 2011, p. 280.
6. И.М. Цыганкова, *Расследование преступлений, совершенных несовершеннолетними*, Дис. кандидата юридических наук, Москва, 2007, с. 78.